СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XVI. Ню Йорк, Четвер, 16-го Цьвітня 1908. Число 16. Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, April 16, 1908. No. 16.

ВАЖНЕ! ВАЖНЕ! Руско-Народний Союз в Америцї принимає в місяцю Цьвітни і Маю с. р. нових членів від 16 до 35 літ без вступного а від 35 до 40 літ за половину вступного.

Дано від гол. Уряду Р. Н. Союза в Джерзи Сити, Н. Дж. дня 20 Марта 1908.

К. Кирчів предс. А. Шаршонь кас. С. Ядловский фінанс. секр. Т. Лабовский рекорд. секр.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет за місяць Марець 1908.

В. 1.	Майчак Никита ум. 28.I. 08,	400·00
В. 114.	Іван Фецко ум. 16.II. 08,	700·00
В. 48.	Почв. Кушвара Йос. ум. 30.I. 08,	1000·00
В. 7.	Канчуґа Андр. ум. 2.III. 08,	1000 00
В. 161.	Галашник Юрій ум. 6.III. 08,	1000·00
В. 28.	Масляк Теод. ум. 9 III. 08,	500·00
В. 20.	Дубас вик. м. Марії ум. 3 I. 08,	400 00
В. 87.	Сухиня Марія ж. Гната ум. 28.I. 08,	400 00
В. 114.	Малош Юлія ж. Юрія ум. 17.II. 08,	400·00
В. 52.	Янїшевска М. ж. Григ. ум. 28.II. 08,	400·00
В. 53.	Владика Юлія ж. Мих. ум. 3.III. 08,	400 00
В. 56.	Драґан Марія ж. Йос. ум. 18.III. 08,	400 00
В. 32.	Тирпак Мих. на рах. посмертного	100 00
В. 80.	Чучий Федор на рах. посмертного	100·00
	Разом	7·200·00
	Платня гол. урядників за Марець	165·00
	Адміністрация Союза за Марець	56·10
	Весь розхід виносить	7·421·10

Розмет платить 8066 членів на ціле посмертне (кождий по 0·88 дол.) і 748 членів на пів посмертного (кождий по 44 цнт.). Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 цнт., на Фонд Резерв. по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центї, на Ф. Бідних по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 1·02 дол., а на половину посмертного 58 цнт.

К. Кирчів, предсїдатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Цьвітень.

16	Ч.	Никити ісмов.
17	П.	Йосифа пїснопів.
18	С.	Лазарева, Агатопада
19	Н.	Цьвітна. Евтихія патр.
20	П.	Георгія арх., Руф.
21	В.	Ірод., Руфа ап., Кел
22	С.	Евпсихія, Вадима муч.

— До тутешної Staats-Zeitung надоспіла така телеґрама: Вчера (то є дня 11-го с. м.) у Львові якийсь студент Русин застрілив намісника Галичини, ґр. Потоцкого. — Вість ся однак до тепер еще не потверджена.

Після депеш в анґлійских часописах імя сего студента має бути Січиньский, студент теольоґії. Він вручуючи намісникови підчас авдієнції петицію вистрілив з укритого під нею револьвера і вбив його на місци.

Німецька нюйорска часопись Volkszeitung подаючи про се вістку пише дословно дальше так: „Замордоване галицького намісника звертає опять увагу цілого сьвіта на сей край, де утиск пануючої нації так загнїздив ся, що навіть российскі відносини блїднїють перед ним. Февдалїзм в Галичинї днесь еще панує неначе в середновічних часах і гнїтить страшною неволею хлопа і робітника а передовсїм Русинів які замешкують полудневo-всхідну частину Галичини. Ті самі польські шовінїсти, що так лементують, що їм нїмцї відбирають їх національність, дорвавши ся в Галичинї власти в брутальний спосіб усякими способами дусять і нищать Русинів не тілько в політичнім житю, але навіть на поли економічнім. Ненависть Русинів проти Поляків велика а доказом сего є послїдний атентат — овоч утиску і ненависти. Гідне уваги є се, що ненависть ся звернена проти пануючих кляс — коли робітники і хлопи обох національностий живуть зі собою у гарній злагоді”.

New York American, подаючи на цілу шпальту опис сеї подїї говорить, що Мирослав Січиньский стрілив до намісника три рази з револьвера. Намісник по пару хвилинах помер. Власне було тоді у него много депутацій селяньских в справі податків і коли Січиньского виводила поліция він обернувши ся до селян, закликав: „Се зробив я лишень для вас!...” У Львові скріплено військову залогу і як N. Y. Am. пише обавляють ся вибуху революції. В звязи з сим є безліч арештовань.

— Як доносять з Бостону, Mac передполуднем, 12-го с. м. згоріло до тла передмісте Chelsea. Шкода виносить 10 мілїонів долярів. Згоріло до 800 домів в наслідок чого около 2000 родин лишило ся без даху. До тепер видобуто з під згарищ одного трупа однак обовляють ся, що таких буде більше Огонь зачав ся від того, що з незвісної причини заняв ся склад старих річий. При сильнім вітрі в мить обхопив пожар цїлий блок а потом і дальше. Причиною, що катастрофа приняла так страшний розмір є знова цілковита непригожість і дрантивість приборів до гашеня.

— Як доносять з міста Zapata Tex., то дня 12-го с. м. в окресности впав кілька годинний дощ— перший від року. З тої причини у мешканців запанувала величезна радість позаяк в наслїдок однорічної посухи погинуло множество худоби.

— Робота на весну заповідає ся знаменито. Найбільше робітників запотребують фармері і зелїзницї. За роботу на фармі платять тепер меньше більше тільки що минувшого року, то є 20 дол. за перший пробний місяць, а відтак платня доходить до 30 дол. і харч. Аґенти кажуть, що сего року буде дуже велике запотребоване робітників на зелїзницях, а позаяк там платять лїпше, то фармері лишать ся без робітників В самім Вінніпеґу потреба буде дуже много робітників сего року а именно: до будови нового двірця до будови зелїзницї National Transcontinental в St. Boniface, до міских робіт в самім місті, до будови електричної зелїзницї в Вінніпеґу і Lac Du Bonnet і много иньших робіт. Аґенти побоюють ся, що не будуть в силї достарчити потрібного числа робітників.

„Кан. Фарм.”

— Руський соймовий клюб. На зазив д-ра Олесницкого яко голови руского клюбу в попереднім соймі, українсько-руські соймові посли зібрали ся дня 6. марця с. р. у Львові на нараду, яка відбула ся під проводом д-ра Олесницкого. Зібрані посли уконституовали ся як соймовий клюб під назвою „українсько-руский клюб”. До клюбу зголосило своє приступлене 12 членів (др. Е. Олесницкий, др. К. Левицкий, др. І. Макух, З. Скварко, М. Содомора, др. І. Куровець, П. Думка, І. Кивелюк, І. Сандуляк, Л. Винничук, Т. Старух і А .Старух). Головою клюбу вибрано одноголосно д-ра Евгена Олесницького, заступниками д-ра Костя Левицького і д-ра Ів. Макуха, секретарем п. Захара Скварка.

— Угоркcї Русини а Шевченко. В унґварскім тижневнику „Наука” з 19. с. м. читаємо: „Шевченковыи роковины. 5-го д. тек. мѣс. въ Галичинѣ торжествовали русины 50-лѣтну роковину смерти кобзаря (поета) Тараса Шевченка. Онъ есть найславнѣйшій поетъ галицко-русинамъ и его творы по цѣломъ свѣтѣ познаютъ и переводятъ на свой языкъ люде. За его славу и его честь достойно и намъ угро-русинамъ хоть лемъ знати за него, кто и что онъ бывъ”. — Сим заповідає ред. „Науки”, що познакомить своїх читачів з житєм і творами Шевченка. В иншім місци того самого числа доносить „Наука” про будову памятника Шевченкови в Київі і познакомлює своїх читачів про дїяльність львівского Наук. Тов-а ім. Шевченка.

— До українських письменників. „Українська студентська Громада у Харькові” постановила видати від свого імени „Літературно публїцистичний Збірник”, добуток з котрого піде на підержку незаможних студентів-Українців висших шкіл Харкова, на уладжене укр. бублїотеки для громади і т. п. В збірнику будуть поміщені твори красного письменства (поезії, нариси, оповіданя, невеликі драматичні п..си і т и.), публїцистичні статї і деякі справочні відомости. З приводу сього рада громади звертаєть ся до молодих (починаючих українських письменників з просьбою надіслати що-небудь з своїх творів (белетристичних), а також просить усі українські студ. громади і укр. культурно-просьвітні товариства прислати короткі звіти про свої завданя, діяльність і т. и., щоб в сїм збірнику дати образ дїяльности української молодіжи. Всї ті матеріяли треба слати: „Харков, Рибасовський переул., д. Н-р 4, кв. 2, д. Ользї Шаповаловій”. Речинець для надсилки творів признаєть ся до Великодня.

— Люди і конї в Росії. Ґенерал-ґубернатор в Одесї видав указ, що не вільно бити коней ні кнутом, ні батогом, ні ніяким иншим предметом. — Тоді гурток людей, що не належить до „союза русского народа” подав просьбу до ґубернатора, аби їх зачислено до зьвірят, аби таким робом охоронити своє тіло від „союза русского народа”.

— Дня 12-го с. м. в кількох місцевостях в Мексику дало ся чути опять сильне землетрясенє. Шкоди однак не заподіяно нїякої.

— Число засланців на Сибірі. Після найновійших статистичних дат, оголошених российским міністерством внутрішних справ з початком 1907 року було на Сибірі 75.963 засланців. В протягу року утікло з них 37.740. З початком 1908 р. число засланців на Сибірі виносило 74.275.

— Церков в Desloge, Mo. була замкнена через дві неділї. Справа оперлась о суд. Нинї то є 6-го с. м. гр. кат. Русини виграли. Батюшка мусить муфовати і то з а р а з. І на щож придалась вся лож і брехня в „Мачусї” і в „Посувачи”?

Іван Лесїнский.

— Як доносять часописи, то в Шикаґо, Ілл. під пору є до 150 тисяч безробітних.

— Подаю до відомости, що моя адреса єсть:
Rev. N. Pidhorecki,
317 E 18h Street, New York.
Bell Telephone 1676 Gramarcy.

— На бідного руского академика прислали дальше свої жертви на руки підписаного Вп. оо. Н. Стефанович $5.00, П. Лучечко $5.00 — разом $10.00, в котрого імени складаю щиру подяку.

О. Пристай.

— Для вдови і сиріт по бл. п. М. Каганци зложили дальше:

Оголошено в числї 15-ім	138.42
Складка за почином д. А. Шереметн	5.26
(поім. спис в слїд. числї)	
Разом	$143 68

На руський еміґраційний дім.

Оголошено в ч. 15-ім	338.75
Бр. сьв. Володимира від. Р. Н. С. 108 в Ню Йорку	25.00
Й. Сенюк, Cardiff, Alta, Canada	2.00
Разом	$365.75

NEW YORK, N Y. Тов. Запорожська Січ, від. 117 повідомляє усіх своїх членів, що надзвичайний мітинґ в дуже важній справі відбуде ся в пятницю, дня 17-го с. м. о год. 8-ій веч. під ч. 46 Ave A. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. Нових членів приймати ся буде без вступного.

А. Цурковський, сер

ВЕЛИКИЙ ВІДЧИТ.

устроює тов. ґімн. „Гайдамаки” з Ню Йорку, заходом Братства „Пресьв. Тройцї” в Бруклинї, в гали під ч. 76 North 6 Str., Brooklyn, N Y. В неділю 19. Цьвітня 1908 о 6-ій годинї вечером. Вступ від особи 10 центів. При тій спосібности відбуде ся також утворенє бруклинсько-руської Читальнї.

Комітет.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

Товариства „Просьвіта” відбуде ся в суботу дня 23. Мая 1908 р. в Лїберти Гал ч. 255—263 Е. Гаустон Стр. Дохід призначений на Бібліотеку Тов. Просьвіти. Початок о год. 7. вечер. Вступ 25 ц. На сей баль запрашає Русинів з Ню Йорку і околиці
16-21 Комітет.

ОГОЛОШЕНЄ.

New York, N. Y. Тов. Тисьменица від. 144 подає до відомости всім своїм членам, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу дня 18 Априля 1908 р. під числом 107½ E. 8 Str. New York, N. Y. Кождий член без винятку мусить явитись на мітінґ бо суть важні справи до залагодженя. Не явивший ся член підлягає карі грошевій.

Іван Коцкий, секр.

ДЕ Є

Івась Матвієвич або Антонів, родом з села Долів, пов. Бібрка, Галичина. Хтоб о нім що знав, або він сам, просить ся зголосити се на адресу:
M. Nyznykewych,
530 E. 18th Str., New York City.

Заява!

Заявляє ся всім н. п. Секретарям відділів Р. Н. Союза, щоби не присилали нововступивших членів до Редакції, тілько до Голов. Уряду, бо з того виходить так, що члени нові, надіслані до Редакції від місцевих секретарів, вписує ся їх і висилає ся їм ґазету, а гол. Уряд при кінци кождого місяця присилає загальний спис зі всїх відділів нових членів і тогди такий член є два рази вписаний і по два числа ґазети дістає.

До Редакції належить лише присилати зміни адресів і членів тих, котрі через яку небудь помилку не отримують газети, а виказ нових членів тілько до Гол. Уряду Р. Н. С.

Редакція.

Лесь Мартович.

Смертельна справа.

I.

На правибори в селї Тупівцях прийшов лиш війт і сім радних, бо в селї навіть нїхто й не розумів, що воно таке ті вибори й до чого вони.

Зачало ся голосуванє. Комісар став викликати правиборців по іменн:

— Війт, Іван Дишлюк, на кого голосуєте?

— На себе — відповів війт.

— Петро Підошва, на кого?

— На себе — відповів високий і плечистий мужик.

— Семен Крук, на кого?

— На себе — відповів присадкуватий радний у розчінканій сорочці.

— Грицько Хаврій, на кого?

— На себе — відповів старенький сивий дїдусь.

Сей на себе, той на себе, кождий на себе.

— Чи ви, люди, подуріли, чи що вам таке — кричав комісар.

Радні мовчали і дивили ся сердито один на другого.

Адже всї не можете бути виборцями, бо ваше село дає лиш одного — переконував комісар. — Виберіть війта. Він був кождих виборів виборцем тай тепер може бути. Що-ж ви маєте проти него?

На се обізвав ся з кута присадкуватий Семен Крук:

— Не хочемо війта. Він уже доста наїв ся тих десяток, що брав за голос. Нехай пустить і другого. Нехай би й другий собі заробив.

— Може другий борше потребує, як війт — додав старенький.

— Яке я зопоміг ся тими деятками? — сказав війт.

— Але Мошко казав, що сих виборів по пятьдесять за голос— обізвав ся Підошва.

— Довідали ся найяснїщі пани, що нарід дуже бідує тай сьвітла канцелярія хоче народови помогти — сказав побожно старенький сивий радний тай поклонив ся низенько комісареви.

Були би мабуть не покінчили ся тупівські правибори, як би Петро Підошва не з'єднав собі три голоси.

Він обіцяв присадковатому клинчик на отаву, а старенькому тихцем помінив дати пятку. Підошвів родич, коли переконав ся, що за Підошвою два голоси, згодив ся й собі поперти єго. А комісар натис на війта, щоби також голосував на Підошву.

Оттак настав виборцем Петро Підошва.

На відхіднім наказував єму комісар:

— А вважайте, Підошво, що перед голосуванєм маєте зголосити ся до ради повітової; там напишуть вам, на кого голосуєте. Бо то є два кандидати.

Петро Підошва чухав ся в потилицю, тай натякав, що за двох кандидатів здало ся-б повисшити платню, та війт заперечив єму:

— З паном комісаром нема торгу — сказав він, як уже старий, бувалий у таких справах — бо то в радї повітовій платять.

А старенький навчав побожно Підошву:

— То, вважаєте, куме, що панська ласка тай цїсарський параграф. Так має бути.

Та через кілька днів пішла чутка по селї, що за голос не вільно брати гроші, бо то зрада. Про се звідали ся тупівські люди в сусїднім селї на вічу. Те віче так їм сподобало ся, що вони постановили й собі скликати такі збори на недїлю.

На віче призначили Грицеву стодолу тай зараз таки збили там із дощок підвисшенє, а війт дав на те підвисшенє свій стіл.

II.

У недїлю з полудня була Грицева стодола битком набита. Зійшли ся майже цїлі Тупівцї тай приходило де кілька сторонських людий.

Найлїпше вподобала ся промова одного сторонського селянина, середнього росту, вже старшого, та дуже жвавенького. Він був у коротκій сардачинї тай у постолах. Сей бесїдник так говорив:

— Братя — каже — ми сторонські люди та не прийшли до вас нї пити, нї їсти, але того прийшли, аби враз із вами погадати над нашою нуждою.

Сими словами заставив бесїдник людий, аби уважно слухали.

— Братя — говорив далї — я не вмію красно промовляти, але вповім вам таку нїби казку. Погадаймо собі, що в якогось господаря стояли на стайни кінь, віл і ослюк. Та кінь раз каже до ослюка: Видиш, який я гладкий й складний, де-ж менї двигати тягарі, коли менї яло ся у колясцї брикати. А ти — каже — осле вухатий, неповоротний, тобі таки призначено вже з роду, абись двигав тягарі. Отож — каже — твигай. Ослюк пристав. Та не доста, що з коня приймив на себе тягарі, але ще й з вола. А проте однако той господар найгіршою пашею годував ослюка.

Але той ослюк та нїби якось до господаря й каже: Доки ти — каже — надсаджуватимеш мене роботою тай доки мене так огидно годуватимеш? А господар каже: До смерти. А ослюк нїби знов до господаря: А по моїй-же — каже — смерти що буде? А що-ж би — каже господар — он у мене на стайни твої ослятка, то вони — каже — по твоїй смерти робитимуть отак, як і ти.

— Братя наші наймилїйші, скажім собі тепер, чи з руським хлопом не так само, як з тим ослом, який на всїх працює, та за те голодує і в додатку бере буки?

Люди дуже зацїкавили ся а бесїдник говорив далї:

— Тай нам пани кажуть, що їм лиш яло ся в палацах сидїти, а нашим чорним рукам призначено цїпом махати. Ото-ж позабирали ми тягарі з великих панів та з панської дрібноти. А панська дрібнота — то нїби міськи панки тай жиди, що й їх не один жучок пє, але вони від тяжкої роботи тїкають та шукають лекшинки. А за ту тяжку роботу ми й їсти не маємо що.

Люди тїшили ся слухаючи.

— Скажу вам ще — говорив далї бесїдник — що воно таке ті посли тай що се тота рада, де вони сходять ся.

— Погадаймо собі, що серед дуже далеких і великих морів стоїть малий островець. Нїхто з нас не годен туди зайти тай нїхто не може відтїля до нас дістати ся. А на тім острівци лиш село: порядкує ним громадська рада. Понад ту раду нема вже нїкого вищого, анї старшого: вона надає всї права, вона й суд і весь уряд. Але жиють у тім селї мужики тай десять циганів. Що мужики на хлїб зароблять, то циган, або заробить на ковальстві, або заворожить, або вкраде, або таки серед опівночи на розхідній дорозї зрабує. Так мужики мали господарство, а цигани гроші вишахровані і зрабовані хлопам.

— Але прийшло ся, настали вибори до громадської ради. А радних було шість. Цигани метнули ся поміж господарів, уткнули кождному гроші в руки: давай голос на мене. Тай вибрали мужики до ради самих циганів. Зійшли ся циганські радні тай стали радити. Аж один каже: — Що ми маємо для мужиків вигоду робити? Настановім собі таке право, що буде вигідне для нас. Цигани послухали тай настановили таке право: Ми — каже — люди вільні; у нас кождому воля красти, рабувати і розбивати. А хто би — каже — важив ся злодія зупиняти, то злодій має право такого забити й кари за те не має нїякої. О таке вийшло циганьске право.

Люди сьміяли ся, а бесїдник говорив далї:

— Найстарша рада над усїми урядами є в Відни тай ми туди посилаємо послів. Як би ми там вислали самих злодїїв, то наколи би до нашої комори злодій підкпав ся, ми би мусїли частувати злодія смаженою солониною тай поставити око горівки, а відтак відвезти йому крадене добро своїм возом, щоби злодій не подвигав ся.

— Але ми там посилаємо панів, тай тому панам гаразд веде ся, а нам кривда. Та коли би ми післали мужицьких радних, вийшло би право для всїх рівне.

Люди загомонїли, бо се їм дуже припало до серця. Бесїдник підождав, аж трохи гомін уняв ся й говорив далї:

— Братя — каже — зачекайте, я зараз скінчу, лише ще скажу слово до того, хто бере гроші за голос тай до того, хто боїть ся з нами голосувати. —Ти, брате, возьмеш гроші за голос, тай здає ся тобі, що трохи запоможеш ся. Але ти вибрав послом пана, твого найлютїйшого ворога. Пан скине що тяжчий податок зі своїх плечей та поставить на твої. Тай зрабують у тебе порося, в сусїда корову, в брата кожух, а в сестри ялївку. Відобють собі на тобі, на твоїй громадї, ще й твою громаду і твій край зрабують. Маєш чистий рахунок.

При сїм слові приступив присяжний до Петра Підошви, торкнув його під бік, тай каже: „А видите, куме, куда воно йде?"

А ти, брате, — говорив бесїдник — що боїш ся на нашого кандидата голосувати, коби ти так бояв ся до коршми зайти. Там тобі вирвуть мошонку з грішми, око підобють, чупер вимичуть, а може ще й голову провалять. Але я не видїв, аби ти сего налякав ся тай бояв ся другий раз до коршми зайти. Як менї скаже урядник із міста, що боїть ся, то я йому повірю. Бо в него золотий ковнїр і три зьвізди. Не послухає старшого, зьвізди відотнуть, ковнїр відпорять тай — уже простий чоловік. Але я, мужик, чого я маю бояти ся? З мужика мене нїхто на цигана не скине, а вже нисшого нема. Хоч би мене й сажею помазав, то я обмию ся тай однаковий.

— Аж сей чоловік розповів на вираз — загудів голос із під землї.

Всї налякали ся.

Тимчасом на підвисшеню зараз перед бесїдниками заскрипіла одна дошка і здоймила ся до гори, а з під неї витарабанив ся війт, Іван Дишлюк. Обтріпав поли сардака, розгорнув чупер пальцями тай каже:

— Я бояв ся старости тай хотів сегодня виїхати з села, щоби не бути з вами. Але дуже мене скортїло послухати. То-ж я сховав ся під дошки, аби не донесло ся до старости, що я був на вічу. Та тепер нехай мене скине з мужика, як годен!

Збори реготали ся.

III.

По вічу зібрали ся радні до громадської канцелярії, щоби наказати Петрови Підошві, куда має голосувати. Семен Крук зрік ся косовицї, а старенький пятки. Петро Підошва вислухав наказу тай каже:

— То все правда, що ви кажете, але чого воно саме мене найшло. Кождий брав гроші за голос, лиш я перший маю за дурно.

За ним обстав присадкуватий Семен Крук:

— Підошві кривда — сказав — даймо йому з буджету пятку.

Радні згодили ся.

Але старенький не вірив Підошві:

— Ану-ж — каже — возьме пятку та ще злакомить ся на ту пятьдесятку?

— Тодї єго вбємо! — сказав присадкуватий.

— Добре — згодив ся Підошва — убийте!

— Тай утопити би — сказав побожно старенький — бо він дуже сильний та жилавий хлоп; єго тяжко вбити. Я ще тямлю єго небіщика тата: три рази забивали, а він усе оживав.

— Утопіть — годив ся Підошва. — Як буду йти до голосованя, приставте до мене хлопа з булавою. Скоро продам голос, нехай мене над рїчкою на скалї потягне булавою позауш та лиш отуда зсуну ся в глибінь.

Семен Крук обібрав ся супровожати з булавою Підошу. Але старенькому повидїло ся й се за мало:

— Він дужий хлоп — говорив побожно до Крука — він тебе зможе. На таке дїло треба вас двох.

— То най йдуть також присяжний, кум Юрко — запропонував Підошва.

Така була нарада тай таки так і стало ся.

В суботу рано позабирали собі Семен Крук і присяжний тяжкі грабові булави й пігнали Петра Підошву наперед себе до міста до голосованя. Дорогою зробило ся присяжному жаль свого кума тай того пішов поруч із ним та зачав балакати. А присадкуватий Семен Крук не попускав нїчо, лиш йшов з заду й не обзивав ся.

Як прийшли понад рїчку, всї три неначе змовили ся: зійшли з дороги на право й стали на березї. Се була обривиста висока скала з білого каменя. Під тою скалою не плила, але таки тїкала бистра гірска рїчка. Над нею висїла смеречка, держачи ся корінєм вершка скали. Другий беріг був покритий густим молодим лїсом.

З під ніг виривались малі камінчики, тріскали по скалї, стручувати більші камінцї й бовтали воду.

— Отут смерти пожиєш! — сказав присадкуватий до Підошви. Підошва не обзивав ся, за него відповів присяжний:

— Дасть Бог, що все піде гаразд!

Розуміє ся, що в містї не пустили Підошву до повітової ради, де плачено за голос. Відвели його до будинку староства, бо там відбувало ся голосуванє. Підшва пішов до середини, а ті два сперли ся на булави тай терпеливо ждали.

Як Петро Підошва віддав свій голос, прийшов перед старосту тай каже:

— Прошу пана старости, дайте менї карточку з печаткою, що я голосував на руського кандидата.

Староста аж губи закусив із лютости. Коли би так не було більше людий, був би бив Підошву. Бо мав три причини до злости. Перша, що вибори взагалї зле для него виходили; друга, що тупівський виборець перейшов до опозиції, а трета, що той виборець мав ще відвагу так безлично до него промавляти.

Але Підошва наставав:

— Давайте карточку з печаткою.

— Що ти плетеш якісь небилицї! — крикнув староста.

— Прошу пана старости — говорив Підошва покірно, але вперто — се не є жаднї небилицї, се смертельна справа. Менї треба карточку з печаткою, бо мене вбють.

— Варят! — крикнув староста й утік до другої кімнати.

Підошва за ним. Уже ловив рукою за замок, але здержав єго якійсь піп.

— Заждіть, ми вам дамо карточку".

Написав карточку, підписав ся та подав іще одному попови до підпису. Але Підошва конче хотів печатки. Взяли відпитувати; найшов ся один панок, що мав печатку зі своїм іменем. То

Підошва взяв її вруки, виніс на двір і дав присяжному.

— Осьде знак, як я голосував..

ту печатку і прибили на карточку.

Присяжний обзирав картку з обох боків, подав Крукови, а сей так само обзирав.

— Треба дати до трьох разів прочитати — сказав Крук, бо з них жаден не був письменний.

Стали собі коло тверий і вважали хто виходить. Побачили попа. „Прочитайте". Прочитав. Трафили на мужика письменного і той прочитав.

— Тепер ходім на місто, пошукаємо письменної дитини. Дитина скаже найвірнїшу правду — сказав присадкуватий, бо ще не був певний, чи не було якої змови.

Пішли на місто, надибали малого школярика з торбиною на плечах.

— Чикай, щось маємо сказати! — кликали єго.

Школярик налякав ся трьох мужиків і почав утїкати.

— Хлопче, хлопчику, — кричав і біг за ним присадкуватий — чикай! мама кличуть! щось дають!

Школярик став. Вони прийшли д'нему тай подали картку.

„Прочитай". Школярик читав складами: „Пе-тро Пі-до-шва го-ло-су-вав на ру-сько-го кан-ди-да-та".

Підошва відотхнув. Подякували школяреви й пішли.

— А що? — обізвав ся Підошва — шкода було двигати булаву.

— Е! хто знає, як би без неї було? — сказав присадкуватий тай розпочав приятельську гутірку.

Нїби й не приключило ся нїчо прикре межи ними.

Ври, да мѣру знай!...

(„Свѣтови" в альбом.)

Відгук виборів до галицького сойму знайшов місце і в шпальтах „Нового Времени" (російска часопись) в формі наскрізь брехливої і балямутної кореспонденції якогось „Земляка". Сю кореспонденцію покваппо передрукував наш „Свѣтъ" та нуже ликувати на всї заставки. Сї вибори, як пише „Свѣтъ", „дали доказательство живучести русского духа въ Подъяремной Руси..." Чи се не є часом велика самообмана „русских людей..?" Пригляньмо ся тій живучости...

З загальної суми 8·700 голосів відданих дня 25 го лютого при виборах з курії сільських громад в 46-ох повітах Східної Галичини, мимо всїх надужить і правиборчих обманьств, по висше 3.500 то є 40·2 процент голосів впало на українсько народних кандидатів, між тим, як попирані через правительственну польску сторону москвофіли придбали ледво 1·500 то є 17·7 процент голосів (Поляки дістали 3·700 голосів, то є 40.3 процент гол. з загальної суми). Від москвофільских голосів значну часть належалоб ще відчислити на правительственно - польскі голоси як се покаже ся дальше. А чи сих мізерних та не зовсім чистих 17·7 процент голосів, се є доказ „живучести"?.. Можливо — однак ми ві крихти не завидуємо москвофілам такої „живучести".

Ми признаєм, що наш народ не здобув при послїдних виборах стілько посольських мандатів, скілько йому не лиш по закону, але і по справдїшній силї його полїтичного осьвідомлення належало ся, однак причин сего треба глядати не в „живучести" „русскаво духа," але в першім рядї в обмежености виборчого права та посередности виборів, що уможливляло полїтичним урядникам усякі лайдацтва і надужитя та фальшованя виборчих результатів а в другім рядї виборчому союзови відступників нашої народної ідеї (москвофілів) з відвічними гнобителями нашого народа — польською шляхтою.

Пише ся дальше: „москвофилы выбрали при самыхъ невѣроятныхъ притѣсненіяхъ со стороны областныхъ властей, покровительствовавшихъ повсюди Украйнофилам, десять своихъ депутатовъ". Тут що нї слово, то нахабна брехня. Пригляньмо ся, кому ласкаво помагали Поляки. В повітї Броди кандидував нац. дем. Корнеля, а зі сторони москвоф. Др. В. О. Дудикевич, „имя которого въ Галицкой Руси мало чѣм меньше популярно отъ того, якъ колись було имя о. Ив. Наумовича". Голосувало 234, Дудикевич дістав 181 г. Корнеля 53. Се значить, що всї голоси, якими розпоряджали Поляки в тім повітї, впали на „російського амбасадора". Чи треба яснїйшого задокументованя польско - російської згоди, та відповіди: хто кому помагав?...

В Косївщинї, мимо того, що канд. радикальної партії Юра Соломійчук дістав 85 голосів вийшов послом москв. Іван Трач, який дістав лиш 81 голосів а то завдяки лише тій штуцї, що польский староста (Заградник) від 5-ох виборців які хотїли віддати свої голоси на Соломійчука, не відобрав голосів, і в сей спосіб допоміг москвофілови перейти. І кому помагали Польські шляхтичі, кого „покровительствували"? — Проти сего вибору внесено

протест підписаний 85 виборцями.

В Калуші, мимо тото, що всі польські голоси віддано на москвофіла Коника (проти вибраного Українця Др. Ів. Куровця), москв. упав. Однак факт лишив ся фактом.

В Борщеві москвофіли дня 20 го січня с. р. взяли участь в передвиборчій нараді польського комітету і ту заключили з польською шляхтою умову, в якій Поляки згодили ся підпирати всіма силами москвофіла, або евентуально москвофіли Поляка. Наколиб були „галицькі Москалї“ з о. Латвиновичом з Кудринець і о. Куриловичом з Волковець не схрунили і не віддали москвофільських голосів на ясного пана графього, Чарковського (він буде дуже щиро заступав інтереси „крестянъ“...) то наш кандидат бубби перейшов. (Укр. Др. Савчак дістав 96 гол. а москвофільско панський кандидат 108 гол. Москв. Гладиш дістав 7 голосів)

На цілій лінії виборчої боротьби москвофіли знов, щоб віддячитись шляхті підпирали лише Поляків. Що вони се зробили зовсім добровільно, без ніяких „притѣсненій“, як про се пише „Свѣтъ“, се видко асно з многих фактів. І коли хто мене тисне і давить, та видирае менї се, що менї правно належить ся, а я, місто боронити ся, добровільно еще піду до нього вислугувати ся, то такого ніхто хиба інакше не назве, як „круґом дурак“. А таким „круґом дурак“ після виводів „Свѣта“ виходить уся москвофільска партія в Галичині, бо она „при самыхъ невѣроатныхъ притѣсненіяхъ со стороны областныхъ властей“ на цілій лінії пішла на лакейські услуги власне тим властям...

Ось докази.

„Галичанинъ“ пише: въ польско - русскихъ (не польско - украинофильскихъ) отношеніяхъ замічается въ дѣйствительности нѣкоторый поворотъ къ лучшему, создающій ся на почвѣ возникшаго по русской и польской сторонамъ внутренняго убѣжденія относительно необходимости примиренія обѣихъ народностей въ Галичинѣ. Ходъ и исходъ Сеймовыхъ выборовъ являются проблескомъ искренняго стремленія къ такому примиренію“.

Сам „Галичанинъ“ признае що такий „поворотъ къ лучшему“, себ то порозуміне „въ польско-русскихъ (не польско-украино-фильскихъ) отношеніяхъ“ то е поміж кацапами а шляхтою польською відбуло ся.

Отже хто кому помагав?...

В Цішанівщині усі скацапщені села, які дали разом 29 виборців віддали свої голоси на поляка. Впр. о. декан, Михаїл Кокурович, агітувавя проти руського сьвященника, а коли віддали свій голос, то навітъ жид член виборчої комісиї, Федербуш, глянув на предсїдателя виб. комісиї о. Метелю, засьміяв іронїчно і забурмотів: „Der alte Gałech contra Gałech, nu!.. nu!... а польский декан, Садовський, сказав во всеуслишаніе: „a fe! to juz u nas niemożebne żeby ksiądz głosował przeciw księdzu, i to jeszcze dziekan!“

В Старосамбірщині на донос москвофіла Басараба дня 21 го лютого арештовано найсьвідомійшого селянина, Ілька Ліпїньского, за те лише що сказав до Басараби: „Ти хочеш бути послом? та ти і без того ослом“. Усї москвофіли голосували тут на поляка Леваковского, тільки виборці із старої Ропи з Басарабом на чолї і два виборці з Ліпини про око віддали свої голоси — разом 9 — на москв. Басарабу.

Чи „се було притѣсненіе“?

В Рогатині Онуфрей Бартков з Болшова, головний дописуватель „Русского Слова“ „доблесный і сознательный крестянинъ“ віддав один з перших свій голос на „pana hrabiego Dzieduszyckiego“. Усї кацапські пан атци з повіту голосували до виборчої комісиї на поляка. Як пише „Діло“, то аж прикро було дивити ся, як кацапські сьвященники вимогляли дрожачим голосом: „pan Stanisław Karmański, organista z Bursztyna“. Мимо того однак вийшла наша і комісия і наш кандидат (Др. Кость Левицький).

Чи се також „притѣсненіе“..?

В Товмаччині „ґаспадінъ кандидатъ“ Боднар перший віддав свій голос на кабзана, Богдановича, а за ним вчинив се і попередний кандидат „русско-народной“ партиї, Болеховський.

Се мабуть також „притѣсненіе“.. ?

В Коломиї появили ся на мурах каманиць афіші, підписані „Комитетъ“ в склад якого входили ґаспадінове: Мих. Білоус, редактор „русскои ґазети для народа, Русская Рада“ та ще трех міщан, в якій то відозві провідники кацапів взивають прилюдно своїх приклонників віддати всі свої голоси на „ґаспадіна Клеского“ — burmistrza Kołomyji.

Чи се також було „притѣсненіе“?..

В Рудках „атци твердолоби“, Раставсцький з Грімна і Заяц з Саскої дом. держали через цілий час виборів коло себе двох виборців з Колодруб в Польськім „Sokole“, щоби в разі потреби поратувати ґрафа Скарбка, колиб голоси укр. кандидата о. Онишкевича переважали...

Чи се також „притѣсненіе“?...

Про вибори в Борщівщині пише навіть сам „Ґалічанін“ дословно так: „Щобы не допустити выбора ненавистного Украинца 31 нашихъ выбощиковъ отдали свои голосы прямо на Чарковского, а только 7 голосовъ ло на Гладиша.“

Сей вислов самого „Ґалїчаніна“ хиба найяснійше ілюструе справу „притѣсненія“.

Отже так виглядають „істінно - русскі“ герої нового времени. Чиж таким висловом, як се признане найповажнійшої кацапської часописи, можна собі виставити ліпше сьвідоцтво свого хрунівства і власної підлоти і зради народа? Так спасати Русь на Руси потрафлять хиба тільки одні москвофіли.

І еще можна здобути ся на стілько безхарактерности, щоб говорити, „що украйнофили поддержив емие въ польскихъ чиновничыхъ сферахъ..“

О честь вам кацапські ..

Дальше чи не посьміхом з правди і тверезого рову му звучать слова: „въ нѣкоторыхъ мѣстахъ полилась братоубійственная кровъ. На русскихъ выборщиковъ украйнофили нападали изъ засады, громили ихъ, поджигали, нѣсколькихъ убили и даже утопили въ рѣчцѣ“(!?) Тут що ні слово то нахабна брехня!. Ні одної букви правди!... Від початку до кінця сама лож, виссана з пальця. Чейже „русски выборщики“ не належали до породи щурів, щоб їх можна було „утопити въ рѣчцѣ“, та ніодна часопись, ні польська ні німецька в Австриї крім одного виходячого в Росиї „Нового Времени“ і америк. „Свѣт-а“ і не згадала про се ні словом.

А тепер ще пару слів про „качество“ кацапських послів.

Як відомо, сей гал. сойм мав тільки одну задачу: перевести виборчу реформу в Галичині. Про се пише „Przegląd“, один з найбільших консервативно - шляхотських журналів: „за тричленною реформою виборчою (яка мае на цїли зберегти польський „narodowy stan posiadania“) заявляеть ся крім консервативно ще тільки центровці, а також старорусини, котрим пре цінь не залежить на тім, щоб кождий пастух мав голос, але котрі навпаки бажають переваги поважних господарів в селї.“ Ми е зовсім певні, що панам „депутатамъ“ Криницьким et consortes на тім, щоб руський нарід мав рівні виборчі права з польським, не залежить так само, як залежить їм на сім „щоб кождий пастух мав голос“. Їм лиш запевнити старостиньську ласку, а вони зовсім певно про рівні виборчі права для „нации пастуховъ и свинопасовъ“ не станут розбивати ся.

На закінчене ще пару слів про: „Они стали самой сильной русской партіей въ Львовскомъ Соймѣ.“ Де „Свѣтъ“ учив ся рахувати, се для нас тайною, однак щоб запевнити, що 9 (а не 10 як пише „Свѣтъ“) москвофільских послів, становило сильнійшу партію від „українского клюбу“, в якім засідае 12 послів, то на се треба хиба цілковито потерати глузди.

На „істінно - русской“ пути наші, Ґаліцко-русскіе“ заїхали прямісенько в лякеї польских панів, найбільших гнобителів і ворогів Руси. Такого підлого союза з гнобителями руського народа не було ще в Галичині. Се запамятае собі наш народ і передасть память про каїньську зраду і злобу грядучим поколінням

Харлампій Черепаха.

Наша церков і її вороги в Америці.

Пише о. П. П-н.

(Дальше).

Членами сего сьвятійшого Синода е митрополити і деякі епископи „поставлювані і усувані царем, котрі, обнимаючи свій уряд, мусять складати присягу, що „найвисшим судією е цар всеї Росиї, наш милостивий государ“. Над сим Синодом поставляють ся заступники, повновласники цареві, люди сьвітскі до такого уряду зовсім неспосібні, а які називають ся офіціяльно оберпрокурорами сьвятійшого Синода тай е вони в ранзї міністрів і мають давати цареви справоздане о всім, що діеть ся в Синоді. Розуміеть ся, що сьвятійший Синод не може нічогісько зробити на власну руку, лиш всякі його ухвали і рішеня мусять бути предкладані і апробовані царем, саме так, як ухвали чи рішеня міністерияльні. Коли-б в Синоді зайшла яка квестия, що могла-б в дечім дотикатись прав царя протест оберпрокурора спиняе всякі наради. Епископів іменуеть ся і посилаеть ся в одставку на кивнене царя. В тій самій палатї, в якій засідае Синод, держать ся також засіданя Консистора зложеного із сьвященників, якого головою одначе е рівнож сьвітский чоловік, поставлюваний царем. І само собою розуміеть ся, що петербурский сьвятійший Синод, не мае тепер жадних, навіть найменших зносин із царгородскими патріярхами, тільки ествуе відрубно, сам для себе; е він лише „всероссійскій.“

Із сего, що я сказав про сьвятійший Синод всякий неупереджений читатель не може прийти до иньшого, лише до сего висновку, що не за для якоїсь иньшої цїли поставляеть ся в Синоді оберпрокурорів лиш на се, щоб вони були в Синоді духом і оком царя, щоб в Синоді ніщо не ділось проти царскої волі, но, щоб воля і власть царя була бережена і сповнювана. А в якій будь інституциї все воно так е, що лише сей чоловік, котрого волю найбільше респектуеть ся і котрого слово в сій інституциї е перше, е зверхником, настоятелем, предсїдателем, головою — чи як там звав — сеї ж інституциї; ну, і тому, що в російскій церкві воля царя е безперечно у всім мі родатня і голос його найважнійший, ніхто иньший, тільки сам цар е зверхником, головою церкви, найвисша власть церковна спочивае в його руках. — Інакше не можна сего розуміти. Тай чому прим. петербурский митрополит не може бути de iure et de facto (правно і дійсно) першим в Синоді, лиш мусить бути в нім, як Пилат у Вірую“, якийсь спеціяльний заступник, а радше заушник царский, обер прокурором? Або чом, не поставлять знова московского або петербурского митрополита патріярхом всеросийскої церкви? Я думаю, що відповісти на оба сї запити можна лиш так, бо такий митрополит чи патріярх не хотів би може бути все так податливим орудем в руках царя і вислуговачем політики, як се може бути довірений сьвітский чоловік, який остаточно в разї і найменшої „неблагодежности“ може дуже легко піти в одставку... А треба ще й се знати поважному читателеви, що оберпрокурори сьвятійшого Синода — се звичайно перші по царі риби і трясуть цілою Росією, а такий неб. Пабедоносцев, чи, як іронічно його звали „Бедоносцев“, се був справдішній інквізитор, релїґійний гонитель, наших часів...

Правда, урядово, державними законами Росиї вважаеть ся цар першим сином православної церкви тай в сім ідійотично глупім, брехливім „Катехизмі“ „Гдѣ искати (глядати) правду? який цареславні батюшки і найпідлійшого сорта їхні наганячі втискають так залюбки в руки нашому чоловікови в Америці можна також подибати слова, „що „русскій царъ есть первый сынъ святой Матери Церкви и православной вѣры“. [1]) Но який висновок можна витягнути із сих слів? Я мислю, що лише такий: Хто е перший, сей мусить бути і найвисший, бо, як не е найвисший, так вже не може й бути першим. „Перший“ і „низший“ значить тільки, що „перший“ і „неперший“, а такі слова е собі суперечні – notiones contradictoriae - після льоґіки тай не можуть вони мати рівночасно пристосованя зглядом одного і того самого предмета в здоровім мисленю, Одже: коли цар е перший син церкви, то і найвисший син церкви, або иньшими словами, що цар е зверхником, головою церкви. Саме першеньство без зверхництва, без власти - Tittel ohne Mittel - як Німець каже, не стоїть много, тай цар такого титулярного першеньства в церкві у своїй державі м же б навіть і не приняв... Тим то без заікненя можна сказати, що у висше наведених словах, іменно, що „русскій царъ есть первый сынъ... Церкви...“ містить ся та правда, що цар е головою церкви, хоч ся правда трошки замаскована, немов обвинена в клоче. — Саме так і ми говоримо, що римский Папа е першим, а проте і найвисшим сином католицкої церкви тай признаемо йому на основі неоспоримих текстів сьв. Письма, на основі сьв. Отців церкви, історії і т. д, що се його першеньство містить в собі також першу власть; ріжниця між нами і вами в самім естві річи е лише така, що ми беремо видиме главенство римского Папи доґматично, а ви главенство царя у своїй церкві доґматично брати не можете, так, як нїгде і ніхто ще в сьвіті не винайшов таких слів у сьв. Письмі, на яких можна б опертись, що цар е сею скалою, на якій Христос основав свою видиму церков на землі...

Впрочім, що цар е дійсно зверхником, головою росийскої церкви, се орікае як найяснійшими словами урядовий документ російскої держави з 1885 го року; іменно в „Правилахъ испытовъ держ. для юристовъ“ читаемо, що „російска церков зрекла ся своеї верховної власти і зложила її в руки царя“ [1]) І коментарів на се, здаеть ся менї, зовсім вже не потреба.

Но цареславні панове люблять дуже крутити і оспорювати те, що цар е головою у них в церкві; тай возьмім бодай два, три таких арґументів, якими вони „побивають“ главенство царя. — На стор. 61. згаданого вже мною „катехизма“ „Гдѣ искати (глядати) правду?“ можна найти прим. такі слова, що, мовляв, російский цар „не приказуетъ то альбо то вѣрити“ і про те він не есть никакая глава Церкви“.

[1]) стор. 61.

[1]) Анатолій Долиньскій, також стор. 654.

Н 62 (Дальше буде)

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at 184 Hudsn St., New York, N. Y.

Published by Ruth. Publishing & Exchange Co

Anth. Curkowskyj, editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в Четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців.....$1.00

Оплачувати газету треба всегда з горы.

Гроші треба посилати в регистрованім листі, або через експресовий, або почтовий моней ордер (мони ордер). Money order, то є карточку, котру дістанеся від почтаря або агента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
"SWOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Під строгий розсудок Русинів з розумом і серцем.

Простіть, дорогі братя Американьскої Руси, котрі схочете прочитати тих кілька стрічок моеї рефлексії на теперішний стан руско-американьского народа і его церкви, простіть Ви Всеч. отці духовні, поважані учителі народні, чесні купці, сальоністи, майстри, леґри та всяка чесна душе руска, що я відзиваю ся до вас сею дорогою. Я не хочу бути учителем для Вас, або показати ся перед Вами ученостію, поваго ю науковою, борона Боже — я хочу щоби каждий хто почуває ся сином-дитиною великого, але сотками літ закріпощеного, обдертого зі всіх Божих і людских прав, пригнобленого, бідного, народа руского, щоби кожде щире руске серце застановило ся над положенем одної маленької частини того народа проживаючого на вольній земли Американьскій, та розваживи чи так мае бути, як оно есть в нами днеська. — Єсли зле е, повинно інакше бути — най кожде щире серце скаже: досить крамоли — досить братоубійчої бори — єсли не хочемо пропасти з лиця земні перед часом!! Не судіть мене брати мой з моїх слів — бо дух бодр — плоть же немічна — годі словом сказати того всего, що серце бажае — а що душа чуе. Я говорю серцем, для котрого за мало на земли слів.

Сумне то прикре, до глубини души болюче, если річ ясну і чисту і сьвяту, підняту з найвившим жаром одушевленя і жертвв-безмисльність, простацтво чи злоба плюгавить, окружае підозрінем, обкине ею болотом погорди і ненависти силуе ся убити лише тому, бо розвиваючи ся гарно була би за красна. Ми, Русини, оріґінальний собі та при тім дуже цікавий народець; ми не любимо краси свого рідного, от хотьби звучної нашої рускої мови, богатої в терміна, звучність, співучість, мягкість, не хочемо розцьвіту тої милозвучної бесіди, могучости свого рідного народа, бо любити такі річи не єсть у вдачи нашої рускої заскорузлої натури; най другі народи величають все що їх рідне, ми, Русини, уміємо їм помочи навіть до величаня чужого! — За те ми Русини, возлюбили цілим серцем і цілою нашою широкою натурою: сварку, лайку, безпринципне простацтво. Партії, і то многі, базглуздні партії суть девізою рускої натури так високо нами ціненою, що ми в засліпленій любові до тої девізи на глум собі самим утворили приповідку (пословицю): де двох Русинів там є три партії!! Не йдучи далеко возьмім під увагу одну частину [нашого руского характеру, руску мову: Тих котрі полюбили цілою силою своєї горячої патріотачної души рідну мову, назвали рускі партії кожда по свому: радикалами, социялістами, куцофостими фонетиками, перевертнями, зрадниками — сепаратистами та Бог не знає якими ще назвами (партія Русско-Американского Вістника) За те кожда з партій руских звикла називати себе: „щиро русская" партія, дарма що та „щиро русская" партія видае свої оргáни не рускою мовою, от на примір „щиро русский" Американьский Вістник друкуе ся для „щиро руских" своїх предплатників по словіньски!! Такої штуки не може доказати инший культурний нарід, хиба надкультурники „щиро русскі" редактори словіньского „рус. Ам. Вістника". От чому то ми Русини оріґінальний цікавий собі народець!! Наведу короткий але вельми характеристичний случай: Дня 5 цьвітня 1908. всів я на кару в Mc Adoo Pa в напрямі до Hazleton, га став розговорювати з одним робітником, в котрім пізнав Русина. Мій товариш говорив досить поправно по руски; зацікавлений так самим товаришем подорожи, як і руским говором, спитав я з котрих він сторін зі старого краю — „З угорской" відповідає; — алеж бо Ви дуже красно говорите по руски — „я", говорить мій товариш, приїхавши до Америки не розумів по руски, дома розмовляв по словіньски, в столиці по мадярски і словіньски, а з превеликим паном так само! бо я, каже добре ору дую обома (чужими) мовами — аж в Америці зійшов ся я з галицкими Русинами, (кажіть поляками, перериваю товаришови „poser! poser! поляки не те що Русини! „відпалюе мені співбесідник і подивив ся на мене з під лоба) отже я від галицких Русинів научив ся рідної мови!" Перед моїми очима душевними появили ся довжезні шпальти „Русс. Ам. Вістника" з наголовками: Ukrainske Otrocztwo, cudne prostredky Ukraincow, Opastna starokrajowa polityka Ukraińców та відразу стало мені ясно о що річ ходить. Дійсно „opastna polityka"!! скоро угорский Русин научив ся своєї матерної мови, научить ся і письма, а скоро закушае письма, схоче доходити правди, а тогди вже буде запізно страшати „zakusamy Ukraińców". Я мав случай почути на себе назву „lytwyn" і то від Русина, котрий пізнійше дуже жалував свого висказу! розуміе ся, що то був угорский Русин вже за здалегідь поучений о галицкім сьвященику!! Так! чи не оріґінальний не цікавий ми собі народець?!! В Америці на звиж 400.000 Русинів есть до 9 партий бо примірoм Гладиковий „Поступ" має також свою партию, так само як і „Правда" і т. д. і т. д. Майже на кождім плейзі є три церкви з трома рускими сьвящениками „faramy", три релігійні орґанізаціи одного і того самого народа! дарма що кожда з них в довгах по уха! В. St. Clair галицка парохія мае 60 родин, угорска 70, православна повстала з відпадків обох попередних церквей аж 8 родин!! І хто скаже мені, що ми не цікавий собі народець?! На кождім поли ми, Русини, розбиті на атоми, зруйновані материяльно, слабі морально, чекаємо лише свого часу, коли над нашим політично релігійним трупом закраче чорний ворон не умолимої судьби нездарних до життя народів! В 12 числі Русс. А. Вістника читаю, що руский нарід робить (хоче робити) знов оден крок наперед до своєї раз витиченої мети — релігійно-економічно-політичної смерти. В тім числі органу рус. кат. братств американьских церквей стоїть виразно: з галичанами зірвати!!! інакше на житє і смерть файтувати ся. Чиж не оріґінальний і не цікавий ми собі народець?! Грабарі з лопатами, джаґанами руского народа, патріоти з Р. А. Вістника готові копати гріб свому народови, роз'єдиний, розсипаний, здеорганізований руский нарід кличуть на свою власну тризну. Незабаром пронесе ся клич Р. А. Вістника по цілій американьскій Руси: Угорський народ хапай за ніж, револьвер, що попаде в руки — та гони галицкий нарід з церквей, бо chodza velka opastnosc на угро руский народ o stranky radykalów Ukraincow! і знов зачне ся борба, і знов процеси о fary, о церкви, і знова засіють ся плейзи новими церквами бо брат поділить ся від брата, Русин відділить ся від Русина і знов піде політика — втрата, юджена, тровлене брата на брата а тогди Русь американьска стане вже над самим гробом своєї екзистенції! Кождий живучий політично нарід, мае у своїм нутрі партії і без партій нема політичного житя — але якаж то величезна пропасть є поміж партіями иньших народів а партіями народа руского. Партії других народів перебігають ся в достиженю до всеїльної цілому народови мети, у нас перебігають ся партії в шкальдованю, гноблене себе самих і свого народа! Чи оригінальний і не цікавий ми собі народець?! Образом політичної души даного народа суть органи (новинки) того народа. До якого степеня одичія посунули ся органи (преса) рус. ам. народа, переконае ся кождий взявши в руки Рус. Ам. Вістник. Там, в тім католицкім на церковних братствах опертім і церковними братствами підтримуванім органі читае ся в кождім числі, на кождій стороні напади на першого рус. кат. епископа в Америці, назване ся его без жадних даних доказів, от так ссбі, по бабски, по просту запроданцем, здрадником, ворогом руского народа, поляком, езуітом, мадяром, українцем і т. д. без кінця всілякими епітетами! Так много а так без звязи, без змислу та льоґіки говорить ся в тім орґані, що приходить ся не раз не два запитати: чи ті, що подібні річи друкують і розсилають свому народови до читаня, суть при здорових змислах, бо побленe чоловіка від разу за одним почерком пера рівночасно і українцем і мадяром і поляком і українцем, ніхто на серіо не возьме, хиба скаже: голота без умна тай тілько!! Пише ся дальше в тім самім орґані на сьвящеників і галицких і угорских і то на таких, що найщирійше думають і мають найяснійше витичену мету.

Одні — галицкі називае ся там радикалами, соціялістами, гайдамаками, других, щоби з першими не помішати, petolizawcamy, безхарактерними! Скажіть, добрі люде, де мае „Вістник оправдане, де дані, де факта на таку відвагу чернити передових людей такой свого народа, того народа, котрому завдячуе свою екзистенцію, тих, котрі були перші при заложеню „Соединенія", бо чейжже ясно кождому, що не будь сьвящеників, не було б і церковної організації, не буде і братств, не буде там самим і Соединенія братств! Але то нічого не перешкаджае, Вістник так пише і так повинно бути, а чи мае те, що пише, яку стійність, о то їм байдуже! Також і оріґінальне і цікаве! Видьвіт широкої рускої натури на fry kontry. Та і тому ми есьмо собі дуже оріґінальний і цікавий народець! Переходячи всі руско американьскі часописи по порядку, Богом і правдою треба сказати, що всі они з малими винятками не мають програми власної, не мають ціли витиченої як то діє ся з пресою иньших народів, а вже о якій етиці дневникарскій і не згадувати.

Не есьм пророком і не хочу віщувати будучности Американьскої Руси, але на всякий случай яка небудь доля стріне его (ам. Русь) і чи скорше чи пізнійше зникне з поміж других виемігрувавших до Америки народів, чи буде дальше яких кілька десяток літ провадити свое нужденне релігійно-політичне животіне, а взглядно взаїмне з'їдане ся, то все такої історія припише комусь вину так страшного упадку амер. Руси і проклін народа старого краю когось досягне хотьби в могилі! Я є певний того, що історія народа руского не буде шукати вини в редакторах американьскої рускої преси, бо таких, Богом а правдою сказавши в значіню редакторского сьвіта у нас в Америці нема. Чейже жаден письменний чоловік, а тим більше історія не назве Гладика, Угрина, Жатковича а хоть би батенька о. Обушкевича редактором, хиба карикатурою редакторскою. Вина проте за упадок амер. Руси не спаде на пресу руску в Америці, бо еї в стислім слова значіню „преси" нема, а за те звалить ся цілим тягаром на верхну верству „сметанку" нашої рус. американьскої суспільности, т. е. на інтеліґенцію.

Сьвященство і горсточка сьвіцких інтеліґентів на Американьскій Руси відповідають перед історією свого народа, котра буде їх судити так як їх найде в їх ділах на американьскій Руси, як їх пізнае з їх роботи, з їх заховани в хвили, коли рішило ся: „бути або не бути американьским Русинам". — Народа самого історія також не посудить, бо нарід руский витае завсігди щирим серцем відданих праці для его добра одиниць і окружае ті одиниці если са они лише де небудь появять найбільшим довірием, та взглядами.

Відвічальність за Русь: Ам. Русь, за еї упадок, спадае проте на Всч. отців духовних так з Галицкої сторони як і з Угорской, з винятком nota bene тих кількох з компанії як Каміньский, Лаврішин, Чопей et consortes tuti quanti, котрі вже за житя уплели собі вінець неважучої неслави — та на всіх ті поважнені чесні одиниці з сьвітской інтеліґенції не входячи в ество їх занятя-стану — коби лише щиро думали і опінювали важність теперішної хвилі амер. Руси. Тому щобисьмо не явили ся оріґінальним і цікавим собі народом, щоби не кляли колись наших кісток у гробі такой наші рідні діти внуки чи правнуки — щоби ми були вільні від всякого, хотяйби і найменшого закиду зі сторони історії власного народа а тим сам і нас самих я осьмілаю ся зробити ось яку пропозицію:

1) Скликати конґрес всіх характерних чесних робітників на народній ниві обмеженій на запрошеня і то можливо в найкоротшім часі зараз по великодних сьвятах. Кождий сьвященник боячий ся суду сьвіта і не ходячий на совіт нечестивих, міг би зі своєї парохії взяти зі собою на згаданий конґрес кількох наймудрійших а і найщирійших людей і найпильновійших парохіян. 2) Поки що завязати комітет, котрий занявби ся виготовленим програм, видрукованим запросин, означеним дня, місця і години конґресу. Periculum in mora ergo caveant consules ne aliquid detrimentun fiat r. p. —

McAdoo, Pa. 7. VII. 1908.

Олекса Пристай.

Образець з Ню-Йорку.

Ві второк вечером дня 7-го с. м. головними улицями міста Ню-Йорку плила величезна демонструюча маса безробітних. Протягом кількох годин, на просторони пару миль, на якій відбувала ся демонстрація, була усяка комунікація спинена. Вози і піхотинці, які спішили за своїми бизнесами, мусіли накладати величаньскі простори дороги, щоб обминути сю перепону.

І маса демонструючих була далеко численнійша, як в памятну суботу на Юніон Сквер. Вула менче спокійна, менче карна, та й над нею уносив ся пекольний крик і гамір. І коли демонстрантами на Юніон Сквер були люди, що питали роботи, жадали роботи, плакали за роботою, благали найтяжшої, найчорнійшої роботи, щоб лиш зі своїми дітьми і родинами не здохнути з голоду, — то демонстранти ві второк були — правда — також безробітні, однак такі, що старають ся як найдальше від усякої роботи утічи, які зовсім не хочуть працювати.

Також незвичайно численна поліція знайшла ся на місци та й навіть комендант був тов сам, що в суботу, на Юніон Сквер.

І диво!... Мимо паругодинної перерви всякої комунікації, мимо пекольного крику і галасу демонструючих, не піднесла ся тепер ні одна поліцейска палка, як се було на Юніон Сквер. Мимо криків і галабурд не в'їждали і не топтали

тепер поліцейські коні демонстрантів, не розганяли їх більше. Навіть сильвійний від конституції поліцейский комісар не морщив своїх грізних бров. Не було також бомб. І без найменчої перепони плила повінь демонструючих безробітних, які однак не хочуть і чути про ніяку роботу....

І чому така нараз відміна? Чому поліція так нагло відмінила свою тактику?... Чому?...

Таж се таке ясне!... Прецінь демонструючими не могли бути сі безробітні обдерті, на пів виголоджені нуждарі, не могли бути сі, що здихають з голоду без роботи, для яких робота е квестиею житя, але були сі безробітні, що не хотять ніяк працювати, які роботу уважають за кару, за найбільше нещасте — демонстрантами були прецінь самі міліонери. Таж се була демонстрація безробітних, які не потребують зовсім працювати, бо за них і на них мусять другі робити, се було автомобільове корсо сих щасливих безробітних, що належать до кляси „upper ten". Около 1500 автомобілів, в яких сиділа сама „сметанка" пересунуло неначе фантастична примха у сні перед очима публики. А на чолі їхала поліція — та сама, що тоді, в суботу, на Юніон Сквер розбивала палками людий лишенъ длятого, що вони хочуть — їсти...

Вулиці і доми, кудою ішов похід, були прикрашені вінцями і хоругвами. Автомобілї, се були дійстні вежі і городи цьвітів, у мори казочного сьвітла і пахощів. Говорять, що самі цьвіти коштували кількасот тисяч долярів....

Того самого вечера прийшов до мене чоловік. Почорнілий, худий, винужденний. Він родом з Галичини' пару літ уже тут, мае жінку і діти... З плачем розповідав, що уже 3 дні (словами три дні) ціла його родина не мала ні кусника хліба!... Іх викинено з камениці на вулицю і не знають, де приклонити голову... І треба було бачити сі його сльози вдячности, сей, не людский, але майже собачий погляд вдяки за се, що тільки на одну ніч дістав спромогу схоронити де діти і жінку, що тілько на пару хвилин дістав спромогу заспокоїти їх голод...

А таких у нас, в Ню Йорку, е триста тисяч!...

Триста тисяч голодарів, що по вулицях мруть з голоду — а там знова сотки тисяч обкипілих кровію долярів, викинених, щоб на пару мінут вдоволити примху.

І мимоволї етискае ся кулак — а уста шепчуть: „і не веди нас во іекушеніе...."

Харлампій Черепаха.

ЗАМОВЛЯЙТЕ „СВОБОДУ"! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ „Р. Н. СОЮЗА".

З України.

Про україньску мову в школах.

Україньскі посли російскої думи здобули ся на вельми важне домагане, щоби ввести україньску мову до науки в народних школах по всій Україні. Задля того виготовили они заяву себ то внесене, яке подали до думи.

Основа сеї заяви ось така:

Трийцять три депутати внесли в державну думу таку заяву про користуване україньскою мовою в початкових школах, в тих сторонах, що заселені Українцями:

„Нижчеподписані епутати, на підставі 55 ст. заснованя державної думи, вносять в думу заяву про користуване україньскою мовою в початкових школах в сторонах, що заселені Українцями, і прохають державну думу, щоби сю заяву передано в комісию по народній осьвіті, для обмірковання отаких пунктів:

1) В місцевостях з україньским населенем наука в початковій школї повинна відбуватись україньскою мовою, особливо з початку, з тими дітьми, що тількищо прийшли до школи.

2) Російска мова, яко мова державна, повинна обовязково викладатись в початковій школї.

3) В початкових школах на Україні вживають ся підручники, приладжені до розуміня та житя і стану україньского люду.

До заяви додано поясняючу записку; в ній говорить ся про лихе становище народної осьвіти на Україні; найбільш понизилась осьвіта на Україні тоді, як в україньских школах перестали вживати рідну мову. В XVII столітї україньский люд дивував чужоземців своею осьвітою, бо тоді мало не всі Українці уміли читати, вся Україна пишала ся великим числом шкіл. Україньский люд любив школу і підтримував її, бо она була його самостійним твором, она не була такою одірваною од народу, як тепер. Щоби підняти осьвіту на Україні, слід вживати в школах українську мову, ту мову, що україньский люд нею говорить, думае нею, виявляе нею свое духовне житє.

Далї депутати покликають ся на відомих педаґоґів, що все вказували велику потребу викладів в україньских школах україньскою мовою, та на заяви самих селян Українців про бажане мати свою україньску школу.

Про сю заяву україньских послів пише „Рідний Край" в ч. 8. от що:

»Звістка про те, що україньскі посли до держ. думи внесли вже в осібну комісию свою заяву 33-их, щоб у початковій нашій школї ішла наука україньскою мовою, повинна надзвичайно втішити кождого сьвідомого Українця. Правда, заява та ще знаходить ся в початковому стані, але перше всього вже само те, що така думка виникла між нашими послами, — було богато для кого несподіванкою дуже милою. „Правість" послів з України була так широко вславлена, — отже можна було боятись навіть ворожих відносин депутатів з Україна до думки про україньску мову в школї. А от як то кажуть — „з несподіваного часом бувае сподіване". Заяву — зложено; вона, кажуть, на черзі. Коли саме вона зявить ся в думі, як їй там поведеть ся, — се вже инша річ. Можна однак сподіватись, що повиннаб она пройти; особливо можна сего сподіватись після того, як пройшла з успіхом у думі справа з польскою мовою в семінариях у Польщі. В татарских початкових школах уже й тепер учать по татарскому. Чи вжеж би то ми були послїднійші за всіх?!

Отже від добрих заходів послів Українців сподіваемось доброго наслїдку. Дехто не задоволений малим обширом того, чого зажадали в своїй заяві иосли Українці; — себ то, кажуть: для чого вони бажають лише самої початкової науки в україньскій мові? чому не бажають більше, чом не доправляють ся дальшого вжитку нашого слова в школах? На що самим так обмежувати свої бажаня?!..

Ми сього доріканя нашим послам не кинено. Бажати можна й дуже богато, та що з того? — колиб ще часом не сказали на ті бажаня: »отсе вже — як мед, то й ложкою«!...

До тогож, здобутя права вжитку україньскої мови хоть би й на самому першому ступні шкільної науки річ зовсім не така мала й пуста, як, може кому здае ся. Се — був би камінь у »краю угла« нашої україньскої шкільної науки. Се признане найпершого права ужитку рідного слова підниме його з поневірку, з ганебного затоптаня. Не буде більше того несьвітского становища, що е тепер, — що дитина, ледве переступаючи поріг шкільний, перше всього повинна відцурати ся, відкаснути ся від рідного слова, як від чогось негідного; вона звикне складати якусь повагу тому рідному слову. От се був би перший надто цінний здобуток. Нехай навіть перейде дитина згодом до иншої мови але та підмурівка науки рідної мови вже буде за ложена в дитячій памяти, в дитячому самопізнаню, — і дитина тої науки не забуде.

Для учителя, — колиб україньске слово було »допущено« хотьби в найпершу ґрупу, — се слово пересталоб бути якоюсь контрабандою: — вонοб уже лунало в школї!

До всьогож з певностю можна сказати й те, що на першім здобутку справа не може стати: ступінь за ступнем — буде здобувати ся. Найтяжше — зробити перший крок.

І от се перший крок зроблено. Витаемо той крок, не поменшуючи його ваги. Колиб тільки справді здійснило ся те, що тимчасом витае в обсягу »чуток«. Колиб здійснилось! Колиб нашим послам удало ся перевести свое домагане, колиб воно щасливо перейшло через всі пороги на шляху своему!«

Змаганя до введеня україньскої мови в народних школах — проявляли ся ще й в доконституцийних часах. Іменно в Чернигівскому земстві за сим побивав ся дуже щиро д. Шраг, опісля голова україньск. клюбу в першій думі, та не осягнув ніякого успіху.

Ми з сего боку висловлюемо щиру радість, що україньскі посли тепер рішили ся на таке важне діло і бажаемо їм як найкрасших успіхів. Коли рідне слово війде до народної школи, тоді всенародня просьвіта піде широко між народом, а рідне слово промостить собі перегодом вхід в середні і висші школи, а після того і в суди та уряди. Paulatim summa petuntur. Отже сердешне помагайбіг!

Підле крутарство „царославних".

В ч. 11 „Свѣта" „Не свѣтскій", т. е. батюшка царославний баламутить парафіян православної церкви в Нюйорку дальше тим, що їх церков не може бути записана на їх цареславного епископа, бо він не е сітізеном?

А чиж амбасадор російский в Вашінґтоні і конзуль російский в Ню-йорку суть сітізенами американьскими? Ні!... А чомуж на них записана ваша церков яко на тростісів?

Пишете, що они не мають жадного права до церкви і в справи церкви не мішають ся! Но, на село ідіть людей дурити, в глибоку Россію, але не тут в Америці! Ви ваших парофіян нюйорских за нич маете, бо пишете, що они готові збунтувати ся і тому не мож їх вибирати тростісами!

Ви в стейті нюйорскім виробили умисно собі право, що ані ваш епископ ані, батюшка, ані парафіяне не мають права ані голосу в вашій церкві, лише політичні аґенти царя: амбасадор і конзуль. Ваша церков не народна, але урядова, „казьонна", царска, і тому всі розумні Росіяне сторонять і не належать до вашої церкви... Се не правду пишете, що аж треба бути сітізеном, аби стати тростісом. Лиш так дальше обдурюйте нарід, а в короткім часї, підете назад до Аляски навертати поган на „царославіе". Понеже вже нестае вам арґументів на оборону ваших підлих вчинків і зачинаете учити по „казьонному", що дручок найліпша оборона, тож я вас перестерігаю, що в короткім часї можете самі на своїх рідних плечах почути наслїдки своеї науки себто „дручків, але не царских, але таких наших, старо руских", а тоді відхоче ся вам учити поганьских „арґументів".

Сьвітский.

НАДІСЛАНЕ.

КІЕВСКАЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ БИБЛІОТЕКА.

12. I. 1908 г.
Кіев, Крещатик 5.

Високоповажаний Добродію!

Зважаючи на те, що Київ центр і осередок українського духовного і культурного життя „Київська громадська бібліотека", ідучи на зустріч жаданням українських читачів і бажаючи задовольнить їх потреби, поставила своєю метою одкрить з початку 1908 року „Український одділ", де повинні бути українські книжки, газети, журнали і инші видання, з осібним українським каталогом. З свого боку бібліотека уже зробила заходи придбать, о скільки дозволили матеріяльні кошти, певну кількість книжок і „Український Одділ" почне функціоніровать з середини січня (января) цього 1908 року. Але, щоб як найкраще справдить свій замір, „Київська громадська бібліотека" звертається з проханям до всіх українських письменників, редакторів, видавців, книгарів і всіх прихильників, кому дорогі інтереси української літератури і українського культурного життя, підтримать і допомогти як найповніще з-організувать „Український Одділ" своєю працею і ласкавою участю і не одмовить, коли є змога, подарувать і прислать свої твори і видання, а також з початку 1908 року часописі — газети і журнали, по спромозі, gratis.

Всім тим, хто ласкаво згодить ся допомогти упорядкувать „Український Одділ", заздалегідь складаемо щиру сердечно подяку.

За голову Бібліотеки К. Билоус. Керманич українського Одділа Ол. Коваленко.

Допись.

H 63

Ст. Луіс, Мо. ...

..І не довго дали ждати Деслоджскі Русини на себе. Пізнали, хто є батюшка та дали непрошеному гостеви „лявфпас". Скликавши мітинґ, ухвалили зірвати всяку звязь з запроданцями кацапскими, та відступниками своєї гр. кат. віри. Тим, що казали: „цар православний, то чому я не православний", показали, що „чим були наші родичі, тим і ми будемо". Показали, що їх віра не сьмітє, та що на „Правди" і „Поступа" обіцянки не дадуть ся так скоро звабити, показали, що „учителів та учеників" їм не потрібно, що у них самих є свій хлопский розум. Рівнож показали всяким „непрошеним та влізливим „Руссинкам" що їх непрошеної „опіки та підпори" непотребують, вказавши їм дорогу в „дубину". Думали запоморочені царославними аґентами Руссинкє, що деслоджскі Русини без їх ради та проводу нічого не зроблять. Однак тамошні Русини без їх опіки склікали віче, та ухвалили: проґнати батюшку, замкнути церкву, застановити банковий депозит, та виточити процес за невластиве посіданє. А заслугує се на увагу тим більше, що зробили се без нічийої помочи, лиш самі. Цікавий я, що на те скажуть цареславні аґенти зі своїми згінниками та опікунами? Побачим як Руссинкє підуть їм з помочию? Єсть там також кількох, як кажуть „ні пес ні баран", які лише чекають кінця. Але думаю, що і ті пізнають свій блуд, та лишать „царославних перекинчиків".

Йос. Аєрс.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, 'Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніть, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія.
[illegible]. Л. Левицкий, Shenando h, Pa.
Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.
С. Калакука,
91 S. Washington Ave. Scranton, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разї смерти члена кляси „А“ (ціле посмертне) $1000.00,
В разї смерти члена кляси „Б“ половину посмертного $500.00
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А“ 400.00 дол.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б“ 200.00 дол.
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.
В разї утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.
Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись также до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р Н Союза, посилає ся так: на money order ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, а не враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“

Рух
відділах Р. Н. Союза.

JERSEY CITY, N. J. „Руский мол. Клюб пост. відд. 70. подає до відомости усім, що в місяцях цьвітни і маю принимає нових членів без вступного. Голосити ся до уряду або на бр. мітинґу (в пятницю по 10-ім кождого місяця).

Т. Лабовский, пр.
С. Ядловский кас.,
Т. Гацала, секр.

NEWARK, N. J. бр. св. Ів. Хрест. від. 76 подає до загальної відомости, що місячний мітинґ відбуде ся дня 15 апріля с. р. о 7-ій год. вечером в гали Боженского 570 Market Str. Кождий член мусить явити ся і вирівнати всї свої належитости. Хто не вирівнає, буде вичеркнений.

Гр. Ґінда, скр.

NEWARK, N. J. бр. св. Ів. Хрест. від. 76 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 2-го мая с. р. в суботу в гали під. ч. 570 Market Str. о 7-ій год. вечером. Обрахунок каси і річне справоздане. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 1·00 дол. а урядник 2·00 дол. кари.

Гр. Ґінда скр.

Заява.

Понеже сотки листів приходить до нашої адміністрациї „Свободи“ і до нашої фірми банковоі Ruth. Publ. & Exch. Co. — з всякими информаціями — длятого на слїдуюче тільки тому відповімо, хто залучить марку почтову на відповідь.

Від Адміністрациї „Свооди“ і банковоі фірми.
R. Publishing and Exchange Co.
184 Hudson Str., N. Y.

З сучасних Голїоцких подій.

— Ну, как спроживаєте почтеннїє читатели, здарові-лї?... І маєтесь тепло, га? Бо менї ославлений „издаватель“, ґаспадін Гладик своїм „Посувачем“ так потрафив заімпонувати, що від тепер бачу ся приневолений і я до свого прадідного призвиска додати два або три сьвятійших „ъ“-рів, без котрих, як знова запевняє в Олифантскій „Правдї“ ославлений „літерат“ безсмертного „твору“ про „Попиковъ Радыкаловъ“, И. Гр. Борух, не тільки уже Русь, але навіть наша рідна мова істнувати не годна. Ба, навіть такі „перли“, як Борухівский пашквіль, недождав би ся такої „популярности“, якою подібно тїшить ся тепер, колиб у нїм не було ъ-ів, ы, ѣ і т. д. Але полишім но ми шан. читачі ґаспадіна Боруха покищо в супокою.... Прийде час, у котрім побалакаємо і про його „твори“.

Капіталїстичний крах ані думає як видко, з сих сторін уступати. Фабрики, котрі „пошта пували“ перед кількома місяцями з кождим днем нібито рушають і рушають, а однак в місци, дідько-б їм табаки, стоять і стоять, так, що вже тепер навіть і найбільше консервативні елементи зачинають ся уже ворохобити....

Колисьто переходжу вулицею, аж тут якийсь „панє теґо“ зігнутий в „двійку“ Полячок, стиснувши кулак в сторону неба, скривлений мов би його хто муштардою накормив, — цїдив безнастанно крізь зуби: „Ей Бозе, дай добзе, бо як зробіми революциєн... то!...“

—Еге! Мусіла тобі, мазуре, біда уже добре доскулити, коли ти уже й Господу Богу зачинаєш відгражатись— подумав я собі. Але собаці вільно і на Господа Бога брехати, але чи потрафить Його вкусити, се знова цїлком, а цїлком друге питанє...

— Тільки ти Мазуре якийсь, не орґанізуйсь, не солідаризуйсь з робітничою кастою, не освідомляйсь й не лучись з сильно з'орґанізованими робітничими юніями, а з роззявленою губою жди аж тобі даром Господь Бог буде зсилати „готові голубцї до губцї“, то скорше з голоду спухнеш!... „Бо хто пукає, тому буде відчинено“, говорять теольоґи. Але чи такої самої гадки був тодї й місцевий польский парох ks. Franciszkanin, не знаю, бо як довідуюсь, то такой в перших днях теперішнього Великого Посту, заявив з проповідальниці своїм „парафіянкам“, щоб під час теперішнього безробітя, що важнїйше, підчас цїлого „Великого Посту“, не годувала жадна не тільки своїх „менжуф“, але й „бордингеруф“ (котра тримає) нічим, як лишень бульбою, капустою з горохом, ну, а каву або чай, яко за дороґі в сю пору споживчі „віктуали“, може заступити кисле молоко, або маслянка...

— Розумієть ся, що на 4.500 замешкалих тут Поляків (вчисляю тут і тих наших Рутенців, котрі й тепер ще червоніють на саме слово — Rusin!) для шторників роспочалась тут справдішня „шастачка“, щоб могли доставити на час своїм костумерам відповідну скількість висше спімнутих віктуалів!

Томуж і не дивота, що такой другого, чи третого дня сього „Великого Посту“, вечером, коли я, як звичайно, переглянувши пару ґазет, задумував уже і собі дати „нура“ під подушку, двері з тріском відчинились, — і до комнати, мов бомба, впав засапаний один, з замешкалих тут моїх знакомих, котрому судилось мешкати у тій части міста, в котрій жиють Поляки.

Був зворушений і блїдий з розчіхраним волосєм на голові. Шапку мняв в руках.

— Що стало ся? — поспитав я у нього.

— Р—е—в—о—л—ю—ц—і—я! Війна!... — висапав, загикуючись від зворушеня.

— Хто? — де?

— На Oliver, Lyman і Hampton вулиції!... — сказав таким самим голосом.

— Хто бє ся?

— Мазурі. Валять ся на остро, навкруг тарахкотить мов в Порт Артурі підчас росийско-японьской війни...

— От звичайні мазурскі галабурди, також мав ти чого нalякати ся! — засьміяв ся я.

— Е-ге! Красні менї звичайні галабурди, коли рохкотить з револьверів аж земля стогне!... Не біите ся!? — запротестовав добряга.

— Але деж би там знова аж так! Хтоб там міг знова так стріляти? — поспитав я здивований.

— Ба! коби то я міг знати, хто там, і кого так штурмує?... — зачав притишеним голосом наш Рутенець.

— Досить, що коли я повечерявши що Бог дав... вийшов до гори уже спати, і роздягнувшись — невстиг ще добре заснути, слухаю: — продовжав дальше добряга — аж тут на дворі під самісеньким моїм вікном: — Пупу-пу! — рах! рах! — Е-ге, думаю собі, хтось певно зі злоби так... І не прижмурив я ще знова добре очий, аж тут знова хтось: ду-ду-ду-ду по сходах на долину... і знова: р-р-а-рах! десь такой крізь дошки від „беґалїв“ до когось, мов з армати. Го, го! думаю собі, а то що за кумедія... Тай відчинив тихісенько вікно, тай питаю: А хто там? — Тихо. — Хто там? питаю знова; знова нїчо... Е-ге, думаю собі, то певно хазяїн запирав з таким лоскотом двері від „беґайлів“... Аж тут слухаю, знова хтось: Р-р-у-ум! рум! десь за виходком... Га! то видко не шпас, щось воно у тім є, подумав я собі, тре тїкати, поки цїлий! Тож зібрав ся скоренько тай приталапав сюди до вас, бо там — потемки рохкотить, що аж волосє дубом стає на голові — докінчив зворушений Рутенско.

* * *

— Знать на моїх льокаторів якась африканьска джума налетїла, чи що? — відозвавсь слїдуючого дня до мене каменичник, коли я зайшов до нього, аби переконатись, що в дїйсности було причиною учорайшої стріляннини...

— Що такого стало ся? — поспитав я у нього.

— Що стало ся? — поспитав від себе каменичник. — А ходи но, подивись, кільки ті дикуни „Полендерс“ напсували марно сирої капусти і гороху поза бейґелями! Знать подуріли, щоб так обїдати ся, і опісля біля камениці робити менї такий шкандал!. Єслибим так не ув жав на теперішний лихий час, то бим то всьо в воздух дінамітом висадив! — додав, кленучи на чім сьвіт стоїть — каменичник.

Так, так, а усьому тому винен тільки сей „капіталїстичний крах“...

Михайло Беля.

Кілька слів до моїх братів Українців з приводу їх обмосковлюваня.

Довгий час менї приходилось осилювати себе й терпіти ті безглузді, безпутні й цїлком не правдиві речі, які пишуть ся темними лицями, в таких — як й самі дописувачі — часописях. Не хотїлось якось бабратись з такою поганею, щоб навіть й не доторкатись до багна. Але терпець увірвав ся, не можу на дальше примусити себе заплющити очі на те, як ці темні лиця знущають ся над вільними й невільними читачами цих часописів — як що дозвільно їх цим йменом назвати, — підносячи їм брехню за правду видаючи день за ніч і навпаки хочеть ся з приводу цього де-що й собі сказати.

Я з тієї части України, котра знаходить ся у мицних обіймах „братів“-москалів, в таких міцних обіймах, що й дихнути навіть не вільно. Живу поблизу того міста, де родив ся, жив й працював наш на віки незабутній батько, Тарас Григорович Шевченко. По близу він й похований. Я мав за щастє кілька раз побувати на його могилї, де в тій хвилї тільки вільно й міг дихнути. Лучалось менї ще на Українї прочитати одну чи зо дві москвофильских „часописів“. Але по однім, чи двох числах я не міг собі в дїйсности в'явити, що за птахи ті, що своїми лапами розмазують на папері багнюку й опісля цього взивають їх папері часописями, та ще й не аби як, а „Свѣт-ом“, „Правдою“ йт. и. Так зразу й прийшло менї до гадки: чи то часом не невеличка купка российских шпигів, на вільній Америцькій землї друкує ці шмати, маючи на меґі сіяти ворожнечу межи Українським народом, до чого российський уряд звичайний, бо з початку свого істнуваня баламутить й мордує безупинно нарід, який жиє в Росєї.

Той час я приїхав до Америки й тут ближче познайомив ся, як з народом з тії части України, котра знаходить ся під Австрією, так й цими зрадливими брехнеписями (це їх власне назвисько) Читаючи їх, я в'явив собі, що „Свѣтъ“ — це не сьвіт, а темрява; „Правда“ — це не єсть правда, а справжня кривда й безглузда брехня; „Поступъ“ не керує нарід вперед до сьвіта, а тягне його назад у темряву й що далї, то стає занадто ординарною, вульґарною з своїми вулицьовими малюнками, так що бридко навіть й в руки брати, а дїтям малим, то гріх навіть й на очі показувати цього „кривославного“ вірґану. „Свѣтъ“ на чолї з Високопреосвященством Плятоном лаєть ся власне так, як в российськім війську пяні салдати. Тут я упевнив ся, що представниками цих часописів, та й москвофильскої спілки, є шпиги российского уряду.

Але жальом серце обіймалось, як я побачив, що де-котрі з дїтий колишнїх синів вільної України, збожеволїли, осліпли, забули свою матїр й линуть до москалїв, які украли у них вільність зруйнували сьвяту Січ-Матїр на Запоріжжі (тепер там німець картоплю саде) знищили наше славне Українське козацтво, й уже більше ніж 200 років обмоскалюють нас, Українців, котрі в брудних, собачих лапах кацапського уряду, та так розтровились, що майже не тілько в Австрії, а навіть і в Америці наших братів ошукують. Хтять же, би ми кинули свою мову й забули свою Матїр-Україну й славних батьків-козаків, які однаково захищали вільність свого народу: як від турка, татарина та поляка, так й від москаля. Але нїчого москалї не встигли за свою довгорічню працю зробити, бо як Бог не попустить, то чорт не з'їсть. Наш нарід як вживав свою рідну мову так й по днесь вживає; як сьпівав свої рідні пісні, так й по днесь сьпіває. (А кращих пісень від українських на цїлім сьвіті нема). Навіть российський уряд зацїкавив ся і в царському театрові йде виконання українських опер. Тільки пригнїтили москалї на яку хвилю дух український, а не вбили. Все можна вбити, а духа нї, бо дух не вмирущий, безсмертний. В Расєї українського народу звище 27 міліонів, а в Австрії біля 4.

Коли польський уряд прибрав до своїх рук вільну Україну, то він не знищив козацтва, бо й не міг би знищити такої сили, а умовив ся з уркаїнським народом жити в злагоді. Так де-який час й жили, воюючи з татарвою, москалями та турками. Коли польський уряд почав по троху зменшити козацтво й тїснити нарід, а панки, та не так пачки, як підпанки, почали робити вільне козацтво кріпаками, та до цього вмішались ще й Єзуїти й почали латиньщити нарід, а церкви жидам у найми віддавати — той раз козацтво не могло терпіти й на протязї кількадесять років було досить повстань проти польського гніту. Ворожнеча й різанина була аж до 1654 року, коли гетьман України, Богдан Хмельницький, розбив польське військо й цїлком віддїлив Україну від Польщі Але Українї не можливо було у сі часи окремо істнувати, бо у неї було досить ворогів, які на неї розївляли свої роти й в кожній хвилї могли її, уже знесилену, розграбувати. З одного боку Польща, з другого московщина, а там ще Турки й Татарва. Треба було до кого пристати в спілку. Ввійти в спілку з Турками, то це єсть невіруючі погани, бусурмени. Піти знов до Польщі, та вже досить зазнали ласки польського уряду й народа, які їх довгий час мордували. Лишились ще москалї. Москалї, греческої віри, „восточної“. Порадились й порішили умовитись з Москалями жити в миру й захищати йден другого від ворогів, які-б нападали на того або на другого. На цьому й згодились. Цар московський, Олексій, положив клятьбу, що як він, так й другі за ним царі сповнять ці умовини. Козаки повірили зрадливим словам московського уряду. Деж і не повірити, це христіяни, восточної віри (?!). Заждавши деякий час, москалї й почали господарювати на Українї ще краще ніж Поляки. По троху почали знищувати українське й заводити расєйско-москальске. Перше пішли до церков й поставили кацапів за попів й наказали їм брехати, що Українцї, хоча й инакшу мову вживають, єсть справжні москалї. Школи українські знищили й завели кацапські, в які понасилали кацапів-дяків з цапиними бородами мордувати українських дїтий „штоканням“ та „каканнєм“. Київська бурса, в якій виховувались й вчились письменства дїти наших козаків — теж знищена. Теж попам-кацапам наказано, замісто служби Божої, почитувати в божих церквах московських царів, їх жінок (блудниць) непотрібних, дїтий та всяких дядьків їх, а теж і всїх кацапів-урядовців, котрих скрізь по Українї посадили дерти шкуру українського народу, та кров останню з нього ссати мов пявки. Таким робом заполонили всю Україну кацапським військом й приборкали наше славне козацтво. Нарід опамятав ся, та вже запізно було. Хто йшов проти московського уряду — тих вішали.. Чекали відповідного часу, щоб визволити ся від такого красного московського захисту й спілки. Кілька славних наших гетьманів стратило житє за це. Тяжко було віддїлитись, позаяк московський уряд нагородив козацькою землею їх старшину й вона зробившись московськими дворянами стала зрадлива свому народові. Остатне пориваннє визволитись з московських лап було зроблене славним українським гетьманом Іваном Мазепою. Вічна йому пошана і слава! (За це його й до днесь московськії попи клянуть в церквах в першу недїлю поста, що перед паскою, кожного року). На нього були донесли катові нашого народу, царьові Петрові зрадники-шпиги Іскра і Кочубей. За цю зраду Мазепа позбавив їх життя. Але в повстанні козацька старшина зрадила, продавшись Москві. Шпиги-зрадники Іскра і Кочубей попали в сьвяті й зареґистровані в мощі в Київській печері. От якії, бачте, люде добрі, московські сьвяті?! Опісля цього року кат Петро цар спалив Україну, а козацтво, яке прийняло участь в цїм повстанні, було заслано москалями на тяжку працю будувати на болотї нове місто Петербург (столиця де жиє сучасний расєйский кат) й копати канали (рови) задля кораблїв — від одної річки до другої, від річки до моря й спускати воду з болотів. На протязї трох років вислано з України до робіт 35 тисяч козаків. Похід з України був дуже тяжкий: треба було отсю важку дорогу пройти мокрими шляхами своїм коштом і харчею. Один козацький сотник, бравший участь в цїм поході, каже: „Поки йшли ми через українські міста, то нас скрізь пускали на нічліг в великі морози, волам і коням давали сїна і соломи. Але так було лиш на Українї. Коли ми дістали ся між москалїв, почала ся велика

нужда і для нас і для нашої худоби. Нас нікуди не пускали на ночівлю; сіна й соломи не тільки ніде було взяти, але навіть і купити за звичайну ціну не можбуло. Ми примушені були ночувати на вулиця у великі морози, без притулку. Коні і воли пооххлявали без корму. Часом ми мусіли іти пішки глибокими снігами, а харч взятий з дому, нести на плечах, щоб полекшити підводи".

Залізниць в ті часи не було і приходилось іти пішки за тисячі миль. За много нашого козацтва там полягло. Те місто Петербург — се прокляте місто, цілком збудовано на костовищі наших славних батьків козаків.

.О, проклятущі! на кістках наших батьків збудули свою культуру, й помалювали нашою кровю!

Невеличка купка козацтва зосталась ще на Запоріжжі, коли цариця Катерина з полюбовниками задушила свого чоловіка (німця) „царя" дурня Петра III. і почала „царювати" — вона дала вже догану бідній, окрадений Україні. Нишком та тишком вона послала московське військо й воно зруйнувало зовсім Січ. Отаман Антін Головатий зібрав бідолашне козацтво й став кошем біля Чорного моря. Заплакало козацтво, бачучи таку зраду від Москаля, та що робити—сила солому лама. Головатий одержав від цієї блудної жони цариці дозвіл іти на Кубань й помандрував туди з козацтвом. Опісля цеї руїни почалось те, чому сучасний добрий чоловік не може йняти й віри. Ця цариця (німкиня теж) була непотрібна жінка і майже що дня міняла полюбовників, й так ними перекидала, мов циган кіньми. Відпускаючи від себе полюбовника, вона за його заслугу давала йому в нагороду сотні тисяч десятин (міра) землі, та й людий не менше в кріпацтво, а то ще й міліони здертих з народа гроший Навіть йден простак-жовнір звернув на себе її увагу. „Царювала" вона 34 роки. За цей час вона таким робом всю остатню від грабунку ранійших царів Україну роздала своїм полюбовникам. А за яку заслугу?! І за таке файне царювання вона одержала назвиська „Катерини Великої" (має бути „проститутки"). Так то нас москалі захищали! Досить люда замордували, а решту роздали в кріпацтво полюбовникам та полюбовницям.

Отакі то миром помазані московські царі!

Чи вже вам, пани москвофили повилазило, чи може який дідько багнюкою позаліплював вам очі, (та вже й не инакше), що ви не можете себе пізнати, хто ви єсть, чи українці, чи москалі?!

Моя вам щира порада взятись до лікаря та зняти з ваших очей полуду, яку вам наліпили й наліплюють москалі. Єей час ви взнаєте собі, хто ви єсть. Лікар цей єсть Історія України й її народу. Він вас може вилічити від москвофільскої хороби. Та й на що вам — що? Ви оберніть ся та подивіть ся на себе. Ви бесідуєте межи собою по українськи а не по московськи, Же би ви були москалі, то малиб московську мову.

Опісля цього, хиба ви москалі?!

Ви Українці з діда прадіда.

З вами мабуть те стало ся, як сказав давно пророк Ісая: „Ви маєте очи, й нічого ними не бачите, маєте уши й нічого ними не чуєте й за для вас день однаково що й ніч". Годі вам спать, прокиньтесь — вже день. Не йдіть до ворога, йдіть до своїх. Нащо вам чуже, тримайтесь свого, а то й своє стратите й чужим не покористаєтесь.

У москалів єсть байка, яку вони певно задля вас вигадали. Ось вона.

Ідна ворона збірала ся на баль. А за для того, щоби бути красною вона натикала межи своє піря — павиного. Що би ви гадали, яка пригода трафила ся з нею?! — Той раз як вона йшла вулицею — то павичі углядівши її в їхньому пірю накинули ся на неї й вискубли не тільки те піря, що вона натикала, але і власне її оскубли геть, і вона придибала на баль зовсім голою.

Глядіть, гаспада москвофили, щобы й з вами не трафилась того, що приключилось вороні. Чи може вам подобалось, як москалі „какають" та „штокають". Це не добра річ: бо від „штокання" боки болять, а що тичить ся „кахання" — то потрібно буде вам їсти забагато гороху...

Кацапські попи, мов та вошва поналазила сюди, в Америку й непрошена лазить по Українцях А звісно, що як ця нужда нападе чоловіка слабовільного, то він з першу почухмарить ся, а на дальше цім гостям непрошеним, вошві, дозволить господарювати на собі. Так й наші заїзджені віками гніту брати навіть в цій вільній країні Америці, дозволяють вошві, пройдисьвітам, запроданцям кацапського уряду, господарювати по собі й витати всяким багном смородливим. Цікаво подивитись як москалі під царославними церквами в темних школах сіють темряву с. є. мордують українських дітий (дітий зраджених батьків) „каканням та штоканням". Читанки з московської друкарні і „псаломщик" чеше власне по московськи, а діти вилупивши очи дивлять ся на його, мов на якого Китайця, або Турка, нічого з його мови не розуміючи. Кацапський псаломщик теж їх не розуміє. І жаль і сьміх бере, дивлячись на цю комедію. Скільки золотого, дитячого часу ту задемно пропадає?! Батьки! Як що ви любите своїх дітий й хочете, щоби й діти вас опісля шанували — не давайте своїх дітий на поталу мордерцям-москалям! Досить з них англійської мови яка в Америці необхідна, а ви ще й московщині! Задля якого дідька московська мова ту в Америці потрібна?!

Що ви доброго набачили в Расеї?! Чого ви доброго бажаєте від дурноверхого расейского ката, Миколи, який від початку свого катування зі своїми прихвостнями мордує „свій" нарід а остатніми часами жиє в фортеці, окружений народними зрадниками. Одже бачите як „його" нарід любить його, сього „батюшку помазаника", що він мусить жити в фортеці. Божевільний расейський уряд! Чого йому подрібно ту в Америці? Йому досить поцастило ся в останній війні з Япаном, де він позбавив життя сотні тисяч невинного люда, досить Микола повішав мирного народу, який має нещастя жити в „матушкі"-Расеї, майже сотнями а то й тисячами щоденно. І сюди засилає своїх шпигів, як не в сьвіцькій зарязі, то в рясах з підстриженими гривами й цапиними бородами, мордувати працьовитий, темний нарід. От чорти! Такии уже звичай москальского уряду. Ви, гаспада москвофили так хвалите расейского коронованого ката, Миколу з його Сашою, Машою та ворожбитом Іваном Кронштадським й в церквах кнутославних до них молитесь. Чого ви поїхали до Америки, а не до „матушкі"-Расеї? Поїдьте в Расею — там вас, певна річ, привітають, як і всякого, нагаями та кулями і відразу від вас москвофільску царе-кнутославну хворість мовби руками відбере. Там повна холодна Сібір засланого бідолашного люда, в яку — продана шкура — „Гладик в своїм „Посуваці" підбиває бідний нарід їхати на житє. Чого він сам не їде, як там — по його розказі — добре? Романівські вязниці тріщать від переповнення й будують нові, простірніші.

Навіжені! що ви там доброго бачите?! Схаменіть ся!

Не будьте Юдами-запроданцями свого народа!

Грицько Чатий.

Чудесне спасене.

„Но, але-ж се справдішне чудо як я виратував ся від смерти!" сказав оден міщанин до свого знакомого. „Прошу вас, з вісьмох моїх товаришів, котрі їхали тою самою желізницею, всі згинули, кромі мене одного".

А яким же способом ви спасли своє жите? спитав цікаво незнайомий.

Ано, я спізнив ся до поїзду і лишив ся дома зітхаючи легко відповів міщанин.

Ослача вдячність.

I.

Під'ївши капусти з масом на обід,
Взяв Гаврило жінку й пішов на прохід.
Ідуть і бачуть, що ген за селом
Шмарколиз Кирило грубезним колом
Так осла пражить, аж гомін лунає,
(За яку кару, Господь его знає!)
Гаврилкова жінка на такий вид
Над осла долею плаче, билиндить:
Йди борони го, йди любий Гаврило!
Що ж то нещасне зьвірятко зробило?
А як не пійдеш, не хочу тя знати,
Ні чоловіком своїм називати.

II.

Гаврило баби страшенно бояв ся,
Нераз він буків від неї набрав ся
Знаходивсь часто в того осла роли,
Й приказ сповнити пустив ся поволи.
Підходить близше Кирила благає:
Не бий го брате, пусти бо здихає!
Та осел в тій хвили врізав го в живіт,
Аж бризла капуста, що з'їв на обід...

III.

Схопив ся Гаврило, колика шукає
І в двійку бити осла помагає.

Непорозуміне.

Пані Б. приняла на службу сельску дівчину, що перший раз прийшла до міста. Раз каже до неї пані:
— Йди до різника і подивись, чи має свиньскі ноги?!
По кількох годинах служниця вертає назад.
— Ну і щож?
— Не моглам, прошу пані, видіти, бо різник через цілий час ані разу не вийшов з за ляди.

На історії природи.

Професор: Коцюба, ти осле оден! Чи ти не знаєш сего, що як я викладаю о малпі, то маєш дивити ся на мене а не у вікно!

Не помогло.

Доктор до баби на селі: Ну, і як же там, помогли вашому чоловікови пявки, котрі я записав?

Баба: Та ні, прошу божої ласки і пана доктора, бо лиш дві міг сиротиско сирі пілкнути а решту мусілам му зварити..

Н 64

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. Н. СОЮЗА!

„СОЮЗ" есть одинокою Рускою орґанізацією, тому кождий Русин повинен вступити в члени!

Книжки

які можна дістати в складі книжок „Свободи":

Америка	15 ц.
Ангел та пустельник і т. і.	15 ц.
Біблія велика	2 дол.
Борба кляс і чому робітники організують ся	15 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.
Гріхи міліонерів і т. п. С. 7.	15 ц.
Дещо з історії. православної місії в Америці	10 ц.
Дещо про зьвірята	30 ц.
Дві левади і т. п. С. 5.	15 ц.
Дорога любови, то Божа дорога. С. 6	15 ц.
Драгоманів	25 ц.
Еміґрант	15 ц.
Жовнір	10 ц
Журавлі	10 ц.
Житє Ісуса Христа	1.50 дол.
Житє зарібки, організації і т. п. в С ол. державах	15 ц.
Земельне питан	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Історія Руси з образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
Книжка Рахункова	50 ц.
Марія	10 ц.
Многострадальний народ, оглад історії українського народу	20 ц.
Навернений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів	15 ц.
Новий Завіт	2 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповіданя	15 ц.
Оповід. про заздрих богів.	10 ц.
Про відступників від рос. православія	10 ц.
Про нутро землі	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол.
Релігійні віровання старинних народів	20 ц.
Розмова Поляка з Русином	10 ц
Смерть	10 ц.
Стародавні казки та оповіданя	15 ц.
Степові люде	15 ц.
Страйк	20 ц.
Стріляй на смерть, робітнича драма	15 ц.
Унія в Америці	20 ц.
Хто з чого жиє	15 ц.
Які то є люди на земли, з 20 образками	50 ц
Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
Через кордон	15 ц.
Якої нам треба науки	5 ц
Руско-англійский тлумач	60 ц
Польско-англійский тлумач	60 ц
Коляди	15 ц

Молитвенники в красній оправі

Бог Надежда моя	2.50 дол.
Хліб Душі	2.50 „
Druh Duszi	1.50 „
Druh Duszi (в звич. опр.)	.75 ц.
Молитвенник малий	1.50 дол.
Вінець	1.50 „
Зборник	2.30 „

Також можна дістати:

Книжочки колекторскі церковні	10 ц.
Книжочки Братскі	10 ц.
Метрики хрещеня	3 ц.
Метрики шлюбні	3 ц.
Метрики смерти	3 ц
Помяник померших душ	10 ц.

Пишіть на адресу:

Swoboda,

184 Hudson Str., New York, N. Y.